

artistice" tot mai frecvente în muzeografia românească, ambianta expozițională deosebit de plăcută, grija pentru detalii, au arătat că la Sibiu există o activitate muzeistică menită nu numai să ofere date și informații cât mai numeroase ci să și educe gustul publicului, să-i faciliteze acestuia o înțelegere pleneră a mesajului expozițiilor, să-i ofere momente de destindere.

Menționăm faptul că la manifestările muzeale de la Sibiu a luat parte un numeros public. În contextul actual, când se susține că actul de cultură nu mai prezintă interes, publicul prezent la Sibiu, modul său de manifestare, au demonstrat contrariul. Expoziții elaborate, cu piese inedite, tematici originale, prezentate într-un cadru elevat, cu mijloace muzeotehnice rafinate stărnesc interesul marelui public, dornic să participe la asemenea acte de cultură.

Sărbătorirea Zilei Internaționale a Muzeelor la Sibiu a fost onorată de prezența unor oficialități ale județului, Senatului României și Ministerului Culturii.

— ANGHEL PAVEL

BUCUREȘTII VECHI ÎN IMAGINI — SECOLUL AL XIX-lea"

Clujova, 1993

În primăvara acestui an, între Muzeul Național de Istorie a României din București și Muzeul de Istorie a Orașului Cracovia din Polonia, grație strădanilor, pe de o parte, ale domnului George Trohani, director adjunct al primei instituții menționate, pe de altă parte ale Ambasadei Poloniei la București, s-a încheiat o convenție care sperăm să reprezinte doar începutul unei fructuoase colaborări între cele două locașuri de cultură. Potrivit clauzelor respectivei convenții, în acest an, cele două instituții urmau să găzduiască pe rând câte o expoziție având ca subiect prezentarea prin imagini a Bucureștilor și respectiv a Cracoviei, așa cum arătau ele în secolul al XIX-lea.

Oncarea de a face primul pas pe drumul unei atât de frumoase întreprinderi a revenit Muzeului Național de Istorie a României. În perioada 19—29 iunie 1993, doi muzeografi de la secția de istorie modernă doamna Maria Ioniță și domnul Emil Dumitrescu; în diversele etape ale pregătirii expoziției și-au mai oferit sprijinul, în proporții diferite, doamnelor Lucia Bieltz și Mariana Nețușu, au organizat la Cracovia, folosind peste 300 de piese de patrimoniu — litografii, cromolitografii, fotografii, cărți poștale, medalii — expoziția „Bucureștii vechi în imagini-secolul al XIX-lea”.

„Micul Paris”, cum era cunoscut Bucureștiul în Europa secolului trecut, este prezentat mai întâi ca centru politic, economic și cultural al țării, orașul în care s-a desfășurat unirea Principatelor la 24 ianuarie 1859, s-a proclamat independența țării în 1877 și apoi Regatul României la 14 martie 1881, unde a existat o viață economică înfloritoare și una culturală pe măsură. Printre materialele care ilustrează sugestiv tema menționată se numără câteva cunoscute litografii realizate de artistul francez Auguste Raffet în timpul călătoriei făcute de el și în Țara Românească — „Adunarea generală a boierilor din Țara Românească”, „Infanteria valahă în pas de defilare” și „Horă dansantă de ofițeri Regimentului 2”. Un grupaj de litografii și cromolitografii din albumul publicat la sfârșitul secolului al XIX-lea, prin Arhivele Statului, de colecționarul George Olszewski, înfățișază vizitatorului câteva imagini ale Bucureștilor la începutul secolului trecut, precum și câteva tipuri sociale existente în aceeași perioadă în orașul de pe Dimbovița.

Albumul „Armata Română” ce reproduce picturi semnate de Tadeusz Ajdukiewicz prezintă vizitatorului o imagine completă a armatei noastre în timpul și după războiul de cucerire a independenței naționale în frunte cu comandantul ei, principele și, din 1881, regele Carol I.

Nu trebuie trecute cu vederea nici litografia renumită a lui Carol Popp de Szathmary — „Solemnitatea deschiderii Adunării ad-hoc din Țara Româ-

nească”, 1857, sau o alta, autor necunoscut, „Ședința Parlamentului României pentru proclamarea Regatului”, 14 martie 1881, însoțită de o foarte prețioasă medalie din argint dedicată aceluiași eveniment.

O serie de fotografii originale și medalii surprind evenimentele politice sau culturale la care a fost martoră capitala țării: vizita împăratului Austro-Ungariei, Franz Joseph în 1896, expoziția cooperativelor din 1894, o expoziție de artă plastică franceză organizată la București în 1899. Interesante sunt fotografiile, de asemenea originale, care surprind în diverse ipostaze tipuri sociale bucureștene la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Sunt urmărite în continuare câteva itinerarii bucureștene pe care, străbătându-le, călătorul străin poate face cunoștință cu cele mai reprezentative clădiri istorice, muzee, monumente de artă plastică, instituții de cult și parcuri ale orașului. În același timp sunt prezentate, printr-o serie de imagini-document, edificii și monumente dispărute acum datorită operei de modernizare a Bucureștilor de la sfârșitul secolului al XIX-lea, dar mai ales sistematizării întreprinsă în ultimele două decenii.

Vizitatorul poate parcurge pentru început principala arteră a capitalei României, bătrâna Calea Victoriei, admirând cu ajutorul litografiilor, cromolitografiilor, fotografiilor și cărților poștale de epocă, importante edificii care o mărginesc: Palatul Poștelor care găzduiește astăzi Muzeul Național de Istorie a României, Palatul Casei de Depuneri și Consemnațiuni, Biserica Stavropoleos, Cercul Militar, Hotelul Capșa, Palatul Regal, Fundația Universitară Carol I, Ateneul Român, Palatul Ministerului de Finanțe, în care acum funcționează Muzeul Colectiilor de Artă, Palatul George Grigore Cantacuzino (Casa Enescu), care adăpostește Muzeul Muzicii. Nu lipsesc imaginile unor frumoase și impunătoare clădiri dispărute în momentul de față de pe Calea Victoriei sau din Piața Victoriei precum „Grand-Hotel” (Hotel de France și apoi Victoria), Biserica Sărhindar, Teatrul Național, aripa veche a Palatului Regal dispărută în incendiul din 1927, Palatul Ministerului de Externe sau

Palatul Societății funcționarilor publici.

Un al doilea itinerariu posibil pe care-l propune expoziția îl constituie Piața Universității, Bulevardele Carol și Elisabeta mergând până la Gara București Est (Obor) și respectiv până în cartierul Cotroceni.

Cărțile postale de epocă sau gravurile lui A. Pointe-zin-Scheletti readuc în fața publicului imaginea Pieții Universității și a scuarului din fața ei decorat cu statuile lui Mihai Viteazul, Gheorghe Lazăr și Ion Eliade Rădulescu așa cum arătau în ultimul sfert al secolului al XIX-lea. Abătându-ne puțin în dreapta ne oprim asupra câtorva obiective istorice de pe fostul Bulevard al Colței (astăzi Ion C. Brătianu), pentru ca apoi să străbatem fostul Bulevard Carol (acum Republicii) și fostul Bulevard Pache (acum Carol) remarcând monumente de arhitectură sau artă plastică existente încă — Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Biserica Scaunelor și statuia lui Constantin A. Rosetti, dar și unele astăzi dispărute: statuia lui Ion C. Brătianu operă a sculptorului francez Ernest Dubois, sau statuia lui Em. Protopopescu-Pache, primar al Bucureștilor care în 1890 a deschis bulevardul ce-i purta numele, operă a cunoscutului sculptor Ioan Georghescu.

Ne putem apoi întoarce în Piața Universității pentru a porni pe fostul Bulevard Elisabeta (astăzi Mihail Kogălniceanu) și, trecând prin fața bătrânului Parc Cismigiu, devenit grădiniță publică la mijlocul secolului trecut datorită priceperii peisagistului german Mayer, să ajungem, în final, în cartierul Cotroceni unde atenția ne este atrasă în mod deosebit de câteva edificii precum Facultatea de Medicină, Azilul Elena Doamna sau Palatul Cotroceni.

Următorul itinerar imaginat ne readuce în centrul vechi al Bucureștilor purtându-ne pașii spre străzile comerciale — Lipsicani, Smârdan, Șelari s.a., Piața Unirii în forma sa veche și purtând denumirea din secolul al XIX-lea — Piața Ghica, Curtea Veche Domnească, Hanul lui Manuc, Calea Moșilor și sfârșind cu Mănăstirea Mihai-Vodă. Printre materialele ilustrative utili-

zate pentru a realiza o cât mai completă imagine a zonei în discuție, remarcăm cromolitografiile lui Domenico Preziosi, realizate în 1869, care redau deosebit de pitoresec aspecte semnificative din celebrul Târg al Moșilor.

Ultimul itinerar străbătut de vizitator urmează cheiul Dâmboviței mărginit de clădirile Palatului de Justiție, Bisericii Domnița Bălașa, o adevărată bijuterie arhitecturală, Spitalul Brâncovenesc, care astăzi nu mai există. Un mic ocol ne conduce puțin pe Dealul Spirii așa cum arăta el încă cu mai bine de zece ani în urmă — Arsenalul Armatei, Statuia Pompierilor, Biserica Spirea Veche — zonă distrusă în întregime de demolările desfășurate în ultimele două decenii. După ce urcă impunătorul Deal al Mitropoliei unde se află și clădirea Camerei Deputaților, vizitatorul se poate îndrepta agale spre Parcul Carol care îi poate oferi plăcute momente de odihnă și liniște. Un amplu grupaj de gravuri ale lui A. Pointe-zin-Scheletti, cărți postale de epocă și fotografii originale ne înfățișază Parcul Carol așa cum arăta în momentul inaugurării sale, în 1906, la aniversarea a 40 de ani de domnie ai regelui Carol I.

În finalul expoziției sunt prezentate monumente istorice și de artă, laice și religioase, din împrejurimile Bucureștilor, existente încă — Palatul Mogosoaia, Palatul Ghica-Tei, Spitalul Pantelimon — sau dispărute astăzi — Hipodromul Băneasa, Mănăstirea Văcărești.

Expoziția vernisată la 29 iunie 1993 în prezența însărcinatului cu afaceri român de la Varșovia, Dl. Ilie Ivan, a colegilor de la instituția gazdă și a unui număr public s-a bucurat încă de la inaugurare de un real și meritat succes. Ea va rămâne la Cracovia până la începutul toamnei acestui an, după care va pleca la Varșovia unde deja este solicitată.

Datorăm sincere mulțumiri colegilor muzeografi de la muzeul cracovian pentru sollicitudinea și sprijinul ce ni l-au acordat permanent. Îi așteptăm la București pentru a ne releva, prin puterea imaginilor de epocă, frumusețea și incontestabila valoare istorică a orașului Cracovia în secolul trecut.

Marla IONIȚĂ

„CARTEA ROMÂNEASCĂ VECHIE ÎN JUDEȚUL SUCEAVA”, CATALOG- vol. 2, SUCEAVA, 1993

Așadar, toți cei care au auzit urechi de auzit au auzit, cum spune maxima biblică, și au tipărit acest al doilea volum din manuscrisul încă destul de consistent al d-rei lector univ. Olimpia Mitric, cercetătoare de mare vocație și probitate, specialistă în slavonă și bibliologie. Succintul *Cuvânt înainte* al autoarei ne pune în temă operativ cu structura bibliografică, cu numărul de titluri și exemplare semnificate. Astfel, întregul catalog al cărții românești vechi existente în județul Suceava se referă doar la cele *descoperite*, ceea ce înseamnă că încă pot fi depistate și alte asemenea comori ale culturii noastre naționale. În volumul de față sunt descrise 71 de titluri în 480 de exemplare tipărite la București, Buzău, Căldărușani, Iași, Rădăuți, Râmnic și Tirgoviște, între anii 1700—1766.

Majoritatea cărților vechi românești din veacul al XVIII-lea sunt, evident, de cult ortodox. Ele au slujit generațiilor de preoți în oficierea liturghiei în sateli din județul Suceava. De altfel, majoritatea sunt păstrate în bisericile care le moștenesc „din moși strămoși”. Din punct de vedere cultural, octoihurile, ceasloavele, liturghiile, cazaniile sunt cărțile de căpătii ale învățământului românesc din acel secol. Atât cât exista. Ele sunt și documentele fundamentale în studierea evoluției limbii literare românești.

Reține, cu o nedismulată mândrie locală, cele două cărți tipărite la Rădăuți, în același an, 1745: *Ceaslov* și *Liturghia Sfințului Ioan Gură-de-aur*.

Cu acribie și exemplară dăruire filologică, autoarea depășește inevitabilele informații bibliografice aride prin transcrierea *însemnărilor* deținătorilor sau cititorilor, adevărate bijuterii lingvistice și de o inestimabilă valoare documentară.

I. PÂNZAR